

fizjologicznej. Poza tą ostatnią zmienną, pozostałe w pełni usprawiedliwiłyby nazwanie tego czynnika - ucieczkowym. Taki kształt przybrał on u mężczyzn.

W wypadku kobiet czynnik ten przyjął inną, trudną do interpretacji postać, nie współwyznaczając go bowiem ani używanie pewności siebie, ani dobrego samopoczucia, ani atrakcyjność smaku alkoholu, ale obok picia, aby zapomnieć o troskach i wówczas, gdy spotkało coś złego - picie gdyż wymaga tego praca. Obok dwóch powodów ucieczkowych pojawił się jeden wyraźnie społeczny.

Konkludując krótko te wywody dotyczące motywów picia podkreślić by należało zwłaszcza następujące momenty. Podstawowe rozróżnienie powodów picia na społeczne i indywidualne (ucieczkowe, psychologiczne) wydaje się zachowywać swoje znaczenie i jego aktualność nie budzi wątpliwości. Jest rzeczą interesującą, że w naszej analizie na czoło wysunęły się te pierwsze, gdy w badaniach anglo-amerykańskich - te drugie. Traktować to należy jako jeden z elementów swoistości polskiego modelu picia. O obu tych grupach motywów powiedzieć można, że nie mają one jednolitego charakteru, że stanowią one przypuszczalnie wiązki zbliżonych może, ale odrębnych motywów. Ponadto istnieją zapewne także inne motywy picia wymagające jeszcze eksploracji. Poszukiwanie przyjemności np. w smaku alkoholu czy picie dla jego domniemych zdrowotnych czy fizjologicznych efektów, stanowią dobre choć na pewno nie jedyne przykłady. Problem motywów picia otwarty jest ciągle dla dalszych pogłębionych badań.

*

MOTIVES FOR DRINKING

Summary

In the paper the motives (reasons) for drinking are considered. First, the pertinent American and British literature is reviewed and Polish papers on the subject are analyzed. Then the results related to the motives of drinking obtained in the 1985 Alcohol Drinking Survey are

described. The survey was carried out on a group of 1808 respondents forming a quota sample of Poland's population over 15 years old.

The respondents who admitted to have been consuming alcohol during the last year were asked about the importance for their drinking of every of the 17 reasons listed in the questionnaire. The factor analysis of the reasons revealed (oblique solution) three factors. The first one was comparable to the "social" factor identified by Cahalan et al, "the clubbable" - by Edwards et al, and "social obligation" - by Dight. The third factor was similar to the "escape", "ataractic" and "psychologic affect" factors, respectively.

The second factor identified in the present study, and considered as related to the search for the physiological effect, was somewhat different from the "other motives", "sophisticated", and "intrinsic enjoyment" factors revealed in above American and British studies. The highest factor loadings of the search for a physiological effect factor had the following three reasons: "I drink sometimes when I am tired", "I drink sometimes for health reasons", "I like to drink with meals". However, the reason "I like the taste of alcohol" was unrelated to this factor.

PISMIENNICTWO

1. Cahalan D., Cisin I.H., Crossley H.M.: American drinking practices. Rutgers Center for Alcohol Studies, New Brunswick NJ 1969, 164-183; 2. Calentano D.D., McQueen D.V.: Reliability and validity of estimates of alcoholism prevalence. Journal of Studies on Alcohol, 39, 5, 1978, 869-878; 3. Cutter H.S.G., O'Farrell T.J.: Relationship between reasons for drinking and customary behavior. Journal of Studies on Alcohol, 45, 4, 1984, 321-325; 4. Dight S. E.: Scottish drinking habits. A survey of Scottish drinking habits and attitudes towards alcohol carried out in 1972 for the Scottish Home and Health Department, HSMO, London 1976; 5. Edwards G., Hensman C., Chandler J., Peto J.: Motivation for drinking among men: survey of a London suburb. Psychological Medicine, 2, 3, 1972, 260-271; 6. Edwards G., Hensman C., Peto J.: A comparison of female and male motivation for drinking. The Inter. J. of Addictions, 8, 6, 1973, 577-587; 7. Faber P. D., Khavari K. A., Douglas F. D. IV: A factor analytic study of reasons for drinking: empirical validation of positive and negative reinforcement dimensions. Journal of Consulting and Clinical Psychology, 48, 6, 1980, 780-781; 8. Falewicz J.K.: Spożycie alkoholu w środowiskach młodzieżowych (na podstawie badań ankietowych). Ośrodek Badań ZHP, Biuletyn, Materiały z badań nr 61, grudzień 1971; 9. Falewicz J. K.: Spożycie alkoholu w Polsce i jego uwarunkowania. Wydaw. PRiTV, Warszawa 1972; 10. Green P.E. (przy współpracy J.D. Carroll): Analyzing multivariate data. The Dryden Press, Hinsdale 1978, p. 383.

11. Janik J.: Problemy alkoholizmu w Polsce - wybrane zagadnienia - z uwzględnieniem badań empirycznych. Instytut